

Failaka 1962

Af Peter Seeberg

Store kurve fyldt med jordbær stod i plaskregnen og morgenmørket, den morgen i februar 1962, hvor Oscar Marseen og jeg tog afsked efter et døgn i Beirut, hvor vore veje måtte skilles. Jeg skulle hastigt hjem over Rom og Nice, Oscar tog toget hjem over Syrien, Tyrkiet, Bulgarien, Jugoslavien og kan bedst selv fortælle om sine forunderlige oplevelser på eenmandshånd.

Vi var kommet til Beirut dagen før i strålende sol efter en klarvejsflyvning over ørkenen fra Kuwait til Jordan, havde indlogeret os og spist rejer og fisk og drukket hvidvin på en fransk restaurant Lucullus, en hvidmalet træbygning ud mod promenaden. Vi havde sandelig ikke sparet og sparet os selv. Vi var kommet ud i verden igen efter måneder på Failaka.

Opbrudsmorgen straks efter seks havde været blæsende og klar. Pytterne i messens flisebelagte gård store og blanke efter aftenens dugfald. Vi stod med vore pakkenelliker ved fødderne og gik frem og trykkede vore kokke i hænderne (vore arbejdere omfavnede vi grådkvalte) og gik så med de alt for tunge kufferter over skolegården, hvor hærfuglene skræmte fløj op. Den høje strand foran lerhusene og skolernes facader - mod nord med ler-markedsboderne - var menneskeøde. Intet skib og ingen båd var trukket op på stranden, ingen mand sad på hug foran dønningerne, intet menneskepar sås vandrende sydpå mod sheikens lystpalads, eller mod nord mod Alkidar.

Havet syntes på vej til at trække sig tilbage ud mod

den disgule horisont bag bølgenes flakkende rækker.

En Moses-morgen. Snart ville havets dyr træde ud af dette urolige lavvande, som vi steg ned imod og vendte os fra for at se om vi endnu kunne øjne byen, som hævede sig højt over den tørre strandlinie.

Langt ude fra land lå den dhow, vi havde lejet, og huggede i søerne. Een efter een blev vi taget ud i stammekanoer af teaktræ importeret fra Indien. Een efter een blev vi hevet ombord og fik kufferterne stu-vet, røg cigaretter og så ind mod de sidste, som skulle forlade stranden, mens den eneste tilbageblivende, en rødsweaterklædt englænder rastløst gik frem og tilbage på strandskråningen med armene over kors, mens han prøvede at tilråbe os små sarkastiske opmuntringer.

Vi blev stående ved bagbordsrælingen længst agter, rygende, eller nærmest afbrændende, og snakkede, mens vore øjne målte fjernheden til Failaka, forenklingen af øens profil, som til slut blev et kikkertbillede af en flad kyst med sheikens lystpalads som en sten på den vestlige pynt og en forblæst, ensom palme. Sindet løsnede sig modvilligt til en smertelig bevidsthed om aldrig at skulle gense.

Efter nogle timers sejlads nåede vi den livlige, råbende grøntsagshavn i Kuwait, hvide i ansigterne af salt, blæst ind fra havet. Det lod sig stryge af.

Vi havde været på Failaka i tre måneder. Året før havde Oscar og jeg arbejdet sammen på F.3, udgravningen af en bronzealderby, dette år havde jeg været sat på opmålingsarbejde. Men vi havde seet

hinanden hver dag og talte sammen hver dag med ryggen til lervæggen på lystpaladset, når Oscar syntes, han havde tid. Han gik omkring med sine folk og holdt dem i ånde, opmuntrede dem eller bremsede dem i arbejdet og fik dem til at gøre tingene præcist og utvetydigt, som han ønskede det. Han var som altid overdådig og uden pardon. Blæste det, var han i hvid anorak eller i sin gamle muskox. Han klagede ikke over vejret. Var det stille sol, kunne man finde ham i korte bukser og uden tøj på overkroppen nede på stranden en kort stund, hvor han ladede op ved at lade sig gennemvarme. Fiskeren kom vadende gennem sin bundgarnsgård, hvor komoranerne prangede med fyrstelig værdighed på de yderste pæle. Vi sad og talte om ekspeditionens hændelser eller mindedes de festlige aftener i Isfahan i julen, da vi var kørt med hestevogn fra Meidan-é-Shah ud til et villakvarter, hvor den amerikanske vicekonsul boede. Vi bad ham hjælpe os med penge, og han lovede at bistå os. Kom der noget imellem os, varede det kun kort, før Oscar ytrede sin misbilligelse. Han kunne tie stille, men så blev det først for alvor ubehageligt.

Oscar brugte også denne ekspedition på sin egen måde. Han sov og hvilede den første måneds tid, til han var helt i hopla efter måneders hårdt arbejde hjemme. Derpå begyndte han at deltage lidt mere i snak og spas om aftenen og ud på natten, men altid med måde. Han fulgte sensibelt med i al tale og tankeudveksling, men blev overdrivelserne for store, faldt øksen omgående. Og den faldt direkte. En personlig irritation tog form af en irettesættelse eller en latterliggørelse, den sidste fulgt af en lattersalve, når

han så ind i den ulyksaliges sjæl. Der blev ikke givet ved dørene, fordi der ikke skulle gives ved dørene.

Det var efter vore begreber ikke blot det særlige ved Oscar, men ved alle, der arbejdede ved Ålborg historiske Museum.

Oscar var intens, også på det professionelle plan. Han hørte ikke til dem, der blot arbejdede med hovedet. Han arbejdede med hænderne og fødderne. Følte sig frem, til han følte sig sikker. Han kunne udtrykke en elskværdig interesse for gode forslag fra udgravningsfeltets kant, men blot for at vende tilbage til sagen på sin stormende grumme måde, når forklaringen talte for sig selv i rette stund. Vente sin tid, det kunne han.

Han viste sig nødig from, han var hellere retfærdig, men from var han dog af lutter glæde og velvære over solens lys og de dejlige dage, vi havde fået foræret. Som en franciskaner. Han kunne tale sig op og vise sin indre varme og blidhed og var med eet blottet som forundringen.

Vi havde kendt hinanden længe før den tid. Vi rejste med samme notespapir og lod og tommestok på udgravning. Vi delte værelse en tid lang, og Oscar var min overordnede så mange gange. Det slap jeg ikke let fra.

Ubestikkeligheden og usvigeligheden, blikkets lynsnare indrømmelse af smerte, ansigtets åbne udtryk for hengivenhed, det var Oscar på Failaka.

Og den morgen i Beirut, hvor vi rejste hver vor vej hjem, selvfølgeligheden ved at være alene.

Peter Seeberg